

شيوه نامه

برنامه نظارت همکار مدارس استثنایی کشور

سال ۱۳۹۹

همسو با تغییرات نظام‌های آموزشی در جهان، و در راستای تحقق اسناد راهبردی همچون سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴، نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیازمند چرخش‌ها و رویه‌های نوینی است که تمامی ابعاد آن را نیز متحول می‌نماید. در این مسیر، یکی از اقدامات موثر، انتقال تجارب کارآمد و اطمینان بخش به منظور تسهیل اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های جاری آموزش و پرورش در جهت تحقق اهداف پیش‌بینی شده می‌باشد. بر این اساس سازمان آموزش و پرورش استثنایی، در تلاش است با رویکردی چندجانبه، فرایند تعامل و انتقال تجارب آموزشی در مسیر ساماندهی شده و موثر را طراحی و اجرا نماید.

با توجه به نیاز مدیران به بهره‌مندی از انتقال تجارب کارآمد در زمینه راهبردهای مدیریت و سازماندهی، برنامه "نظارت همتا" را تدوین و اجرا می‌شود. این طرح با تاکید بر فعالیت‌های مهارت‌محور و با هدف بهره‌مندی مدیران از تجربیات یکدیگر و ارتقای سطح کیفیت به اجرا در می‌آید.

به عبارت دیگر، برنامه نظارت همتا فرایندی مدرسه‌محور است که در آن مدیر مدرسه استثنایی بازدیدهای مستمری را از سایر مدارس، با هدف ارتقای صلاحیت‌ها و قابلیت‌های حرفه‌ای، تعدیل و اصلاح فرایندهای ناکارآمد و کم بهره در فرایند اداره مدرسه و انتقال تجربیات و روش‌های مدیریتی خود انجام می‌دهد. نتایج این بازدیدها به منظور رفع چالش‌های موجود در مدرسه، با سایر مدیران مدارس و مراکز استثنایی به اشتراک گذاشته می‌شود و تبادل تجربه انجام می‌شود.

اسناد بالادستی:

❖ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

هدف عملیاتی شماره ۶: تنوع بخشی به محیط‌های یادگیری و فرایند تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
راهکار ۱-۶: ایجاد، توسعه و غنی‌سازی واحد اطلاعات و منابع آموزش و پرورش در سطح مدرسه

❖ اساسنامه سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی

وظیفه شماره ۱۰: ارزشیابی کار معلمان و مربیان کودکان و دانش‌آموزان استثنایی و همچنین مسئولان مراکز و آموزشگاه‌ها و آموزش و راهنمایی آنان در جهت حل مشکلات و مسائل مربوط به آموزش و پرورش استثنایی.

❖ بند ۸ سیاست‌های راهبردی سازمان آموزش و پرورش استثنایی

ارتقای کیفیت منابع انسانی در حوزه‌های جذب، نگهداشت، سازماندهی و سنجش

اهداف کیفی و کمی برنامه نظارت همتا

- ❖ استفاده از نظرات، تجارب موفق سایر مدارس و تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف.
- ❖ زمینه سازی مناسب برای بازدیدهای علمی، نظارتی و بالینی مدیران از سایر مدارس استثنایی.
- ❖ مستندسازی تجربه‌های موفق و اطلاع‌رسانی برای بهره‌مندی سایر مدارس از تجربیات مشترک.
- ❖ ایجاد شبکه تعاملی مدیران مدارس در سطح منطقه و استان به گونه‌ای که در یک سامانه ارتباطی مناسب به سهولت امکان تعامل مدیران مدارس و مراکز با یکدیگر و با ادارات فراهم گردد.
- ❖ تشکیل تیم مدیران آموزشگاهی پیشکسوت، متشکل از مدیرانی که مدارس آنان از دانش، تجربه و مقبولیت بالا برخوردارند، در سطوح منطقه‌ای، استانی و ایجاد زمینه تجربه گردانی توسط آن‌ها در جهت بهبود مدیریت آموزشگاهی.
- ❖ تدوین بانک اطلاعات مدیران مدارس و مراکز آموزشی با تحلیل کامل ویژگی‌ها و قابلیت‌های خاص مدیران، به گونه‌ای که برای هر موضوع و عرصه‌ای در مدرسه امکان شناسایی و فراخوان و استفاده از مدیران توانمند فراهم گردد.
- ❖ تدوین تجارب برتر مدیران در سطح منطقه‌ای و استانی و ارائه در قالب جشنواره‌های تجارب برتر، مصاحبه‌های تخصصی و نشریات.
- ❖ تقویت زمینه‌های مشارکت، توسعه گفت‌وگو، تجربه گردانی، مشارکت‌جویی و مشارکت‌پذیری.
- ❖ مشارکت مدیران صاحب تجربه و موفق در عرصه سازماندهی آموزشی، نیروی انسانی و فعالیت‌های پرورشی.
- ❖ مشارکت ۱۰ درصد مدارس استثنایی استان‌ها در برنامه نظارت همتا.

کارگروه‌های اجرای برنامه نظارت همتا

هدف تشکیل کارگروه، ارتقا و بهبود فرایند مدیریت مدارس استثنایی و انتقال تجارب مدیران موفق جهت رفع چالش‌های موجود می‌باشد. به منظور اجرای بهینه این برنامه، کارگروه‌های برنامه ریزی ستاد و اجرایی استان با اعضاء و وظایف مشخص به شرح زیر تشکیل می‌شود. دبیرخانه این کارگروه در حوزه مشارکت‌های مردمی و امور خیرین سازمان مستقر می‌گردد.

❖ اعضای کارگروه برنامه ریزی ستاد

- معاون برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی (رییس کارگروه)
- مدیر حوزه ریاست، روابط عمومی و روابط بین الملل / نماینده آن حوزه

- نماینده اداره کل توسعه مدیریت و پشتیبانی
- مدیر آموزش / نماینده آن حوزه
- مدیر توانبخشی و مشاوره / نماینده آن حوزه
- مدیر فرهنگی و تربیت بدنی / نماینده آن حوزه
- مدیر بهداشت، تشخیص و پیشگیری / نماینده آن حوزه
- دبیر شورای راهبری توسعه مشارکت ها (دبیر کارگروه)

❖ وظایف کارگروه برنامه ریزی ستاد

- تدوین و ابلاغ دستورالعمل به ادارات آموزش و پرورش استثنایی استان ها
- بررسی راهکارهای پیشنهادی و گزارش های عملکرد استانی در دبیرخانه نظارت همتا در سازمان آموزش و پرورش استثنایی

❖ اعضای کارگروه اجرایی استان:

- رئیس / معاون اداره آموزش و پرورش استثنایی استان
- کارشناس مسوول آموزش و توان بخشی
- کارشناسان آموزشی گروه های مربوطه
- دو نفر به عنوان نماینده مدیران مدارس استثنایی استان

❖ وظایف کارگروه اجرایی استان:

- دریافت و ابلاغ دستورالعمل طرح نظارت همتا به مدارس و مراکز آموزشی استثنایی استان (۱۰ درصد مدارس و مراکز)
- شناسایی و انتخاب مدیران با تجربه و خلاق و تشکیل تیم نظارت
- تهیه و تدوین تقویم اجرایی در خصوص اجرای برنامه نظارت همتا
- برگزاری جلسات توجیهی - آموزشی ویژه مدیران مدارس و مراکز
- انجام بازدید و تجربه گردانی توسط ناظرین همتا و تکمیل کاربرگ پیوست
- نظارت بر حسن اجرا و ارائه راهنمایی های لازم
- تشویق مدیران به شرکت در اجرای برنامه نظارت همتا
- بررسی راهکارهای پیشنهادی در شورای مدارس و مراکز استثنایی

- تدوین گزارش نهایی، ارائه راهکارهای پیشنهادی و ارسال گزارش عملکرد به دبیرخانه نظارت همتا در سازمان آموزش و پرورش استثنایی

فرایند اجرایی طرح نظارت همتا

ردیف	فعالیت	بازه زمانی
۱	دریافت و ابلاغ دستورالعمل برنامه نظارت همتا به مدارس و مراکز آموزشی استثنایی استان (۱۰ درصد مدارس و مراکز)	آبان ماه
۲	شناسایی و انتخاب مدیران با تجربه و خلاق و تشکیل تیم نظارت	آبان ماه
۳	تهیه و تدوین تقویم اجرایی در خصوص اجرای برنامه نظارت همتا	آبان ماه
۴	برگزاری جلسات توجیهی- آموزشی ویژه مدیران مدارس و مراکز	آبان ماه
۵	انجام بازدید و تجربه گردانی توسط ناظرین همتا و تکمیل کاربرگ پیوست	آبان تا اسفندماه
۶	بررسی نظرات و پیشنهادات بازدید کنندگان و اجرای راهکارهای پیشنهادی، توسط مدیران مدارس هدف	آبان تا اسفندماه
۷	ارسال گزارش اقدامات اصلاحی انجام شده به کارگروه اجرایی استان توسط مدیران مدارس بازدید شده	آبان تا اسفندماه
۸	بررسی اقدامات مدیران مدارس هدف و تعیین میزان اجرایی شدن راهکارهای پیشنهادی توسط کارگروه اجرایی استان	آبان تا اسفندماه
۹	نظارت بر حسن اجرا و ارائه راهنمایی های لازم	آذرماه
۱۰	تشویق مدیران به شرکت در اجرای برنامه نظارت همتا	طول سال
۱۱	بررسی راهکارهای پیشنهادی در شورای مدارس و مراکز استثنایی	طول سال
۱۲	تدوین گزارش نهایی، ارائه راهکارهای پیشنهادی و ارسال گزارش عملکرد به دبیرخانه نظارت همتا در سازمان آموزش و پرورش استثنایی	اسفندماه

گستره برنامه:

گستره این برنامه، تمامی مدارس استثنایی، مراکز مشکلات ویژه یادگیری و مراکز مشاوره خانواده دانش آموزان با نیازهای ویژه می باشد.

نحوه ارزشیابی:

- ✓ تعداد گزارش های بازدیدهای ارسالی به دبیرخانه طرح
- ✓ تحلیل نظرات و پیشنهادات بازدید کنندگان و بررسی میزان بهره مندی مدارس از بازخوردهای ارائه شده.

پیوست

کاربرگ شاخص‌های تجربه‌گردانی در فرایند نظارت همتا

نام استان / شهرستان نام مدرسه / مرکز مورد بازدید: جنسیت دانش آموزان: پسرانه ☐ دخترانه ☐ مختلط ☐ دوره تحصیلی: پیش دبستانی ☐ ابتدایی ☐ متوسطه اول ☐ پیش حرفه‌ای ☐ متوسطه دوم ☐ متوسطه حرفه‌ای ☐	
الف) بازدید از مدرسه : دوره : نام و نام خانوادگی مدیر مدرک و رشته تحصیلی سابقه مدیریت	
الف) تجارب موفق و برجسته مشاهده شده:	
ب) چالش‌های مشاهده شده:	ج) پیشنهادات و راهبردهای ارائه شده:
نام و نام خانوادگی ناظر تاریخ و امضا	
د) ثبت نتایج تحلیل و بررسی کارگروه استانی:	
توضیح: بند "د" توسط کارگروه استانی تکمیل شود.	
نام و نام خانوادگی اعضای کارگروه استان	امضا